

Брехайло та Помагайло

Іван Липа

Іде селом Брехайло, іде, підскакує, сюди й туди позирає, де б кращу роботу собі знайти. А робота його не легка: щоб за спасибі можна було поїсти, попити та ще й збрехати. Коли зирк — жінки редьку ріжуть. Воно як тут і було.

Шур, шур — наблизився близесенько, вершу роззявило, губами заплямкало, очима заблимало, носом засопіло та й почало так:

— А чи немає, люди добрі, чого-небудь у вас попоїсти? От уже три дні, як нічогісінько не їв.

— Зараз дали йому з'їсти, що Господь послав.

Брехайло як наївся, то й нумо так:

— А що се ви робите?

— Як бачите, редьку ріжемо, — відповіли йому жінки.

— Е-е-е! Так отее у вас така редька? Хіба ж се редька? Чорт зна що, а не редька! Плунути та розтерти! От у нас в Москві —от так редька! Треба дрючка підкладати, кіньми з землі вивертати. От то так редька! То вже справжня редька!

Почули таке жінки, та й зареготали, а далі на таку нахабну брехню і розгнівалися, бо всяку брехню вважали за велике злочинство, тож тут же Брехайла зв'язали і в холодну посадили.

— От тобі, — кажуть, — московська редька! Сиди ж тут! Посидиш, і брехати покинеш!

Тільки впоралися з ним, коли суне Помагайло. Побачили жінки чужого чоловіка й кажуть собі:

— А давай от у цього москаля запитаємо, чи правда воно, чи брехня з тієї нісенітничі московської?

Питають:

— А звідкіля, чоловіче. Бог несе? Московський!

— А чи росте у вас, у Москві, така й така велика редька?

— Ой, люди добрі, — ледве каже Помагайло, — я й балакати не можу й тільки-тільки на ногах держуся, бо ось третій день, як і крихітки хліба не було у мене в роті.

Зараз його нагодували, а тоді Помагайло й каже:

— А, хазяюшки, сказати вам по правді, цього не скажу, бо того діла не знаю. А от як колись я йшов по Москві, так бачив своїми очима — бодай мені повилазили, коли брешу — бачив, як семеро чоловік плавало по річці на одному редьквяному листі.

— Дивно, дивно, — кажуть жінки. — Ще й божиться, ще й заприсягається. Мабуть, правда, що по чужих краях дива ще не перевелися. Коли так, то треба відпустити того. Порадилися от так, згодилися й сказали відпустити.

Вийшли разом Брехайло та Помагайло за царину, обнялися собі, як рідні брати, і пішли, веселенько співаючи до села. Брехайло пішов попереду, а Помагайло залишився

трішки відпочити. Іде Брехайло селом, орлом дивиться. Зирк-зирк — бачить, жінки капусту ріжуть. Скорчилось, зморщилось та й підбігає:

— А чи не дасте, люди добрі, чого попоїсти? П'ятий день вже, як нічого не їв.

— От бідолаха, — кажуть жінки, — так, мабуть, їсти хоче, що й "добрий день. Боже поможи" забув сказати. Треба чоловіка нагодувати!

Зараз же дали йому їсти й пити. Як же наївся й напився Брехайло, то й нумо знов:

— А що це ви робите?

— Капусту ріжемо, як бачите, — відповіли жінки.

— Капусту?! Та хіба ж це капуста? Тьфу на неї та й годі! Отже ж якби не бачив, що ріжете, то й не повірив би, що це капуста. От у нас, у Москві, так там цибуля та й та більша. А вже що капуста, то одно слово капуста: сім тисяч москалів, коли хочете, однією головою наїдаються, аж качаються.

І тут не повірили й образилися такою несусвітньою, ніколи в них не чуваною брехнею. За таке злочинство посадили Брехайла в холодну. Зараз же після цього йде, ледве чвалаючи, Помагайло рятувати свого товариша. Жінки й питають його:

— А відкіля, чоловіче. Бог несе?

— Московський!

— О, це добре! А скажіть, будьте ласкаві, чи буває у вас у Москві така то й от така капуста?

— Е, люди добрі! Ви б наперед голодному чоловікові дали чого-небудь попоїсти! Наївся Помагайло та й каже:

— Ну, хазяюшки, я про таке не чув і такого не бачив. То, мабуть, брехня. А ось де правда, так правда. Коли брешу, подумаєте, то нехай мені язик усохне. Як ішов я по Москві, так бачив, що сім хат одним капустяним листом укриті. Се так свята правдонька.

Здивувалися жінки, подивилися одна на одну, пойняли й тут віри, бо ж чоловік божиться, заприсягається. Треба, кажуть, того відпустити, коли так. Відпустили. Пішли собі далі, обнявшись, Брехайло з Помагайлом.

Прийшли знов до іншого села. Помагайло, як і треба, лишився відпочити, а Брехайло пішов у село. Глянув сюди-туди, навколо. Бачить люди церкву будують. Підходить і навіть "Боже поможи" не каже, а просто:

— А чи немає, люди добрі, чого-небудь у вас попоїсти? Ось уже тиждень минає, як і крихітки в роті не було.

Зараз же дали йому їсти й пити. Як наївся Брехайло, то так собі веселенько почав:

— А що це ви будуєте?

— Церкву Богу, — кажуть люди.

— Тю-тю-тю! Так оце у вас така церква буде?! Ай-ай-ай! От так церква! Сором, та й годі! А я думав, що це хлівець на свині. От у нас у Москві, от там церкви! Справжні церкви! Такі церкви, що як кури повилазять на хрест, то аж з неба зірки видзьобують. От то так церкви!

Се вже він верзе, чорт його батька зна що, та ще й не кривиться. Так не можна:

таку зневагу та нісенітницю вигадувати. Поки суд та діло, закувати його в колодку та й держати в холодній.

Так і зробили. Тільки що впоралися з ним, коли ось лізе й Помагайло. Побачили люди чужого чоловіка й питають у його:

— А звідкіля, чоловіче?

— Московський!

А чи єсть у вас, у Москві, такі й отакі церкви, як ми чули?

— Хіба ж я можу все докладно розказати, коли вже тиждень минув, як я й шматка хліба не бачив. Такий скрізь тут у вас лихий народ.

Зараз нагодували його, чим Бог дав, а тоді Помагайло каже:

— Ні, ребята, я сього діла не знаю. А ось як ішов я по Москві одного разу, то бодай мені руки й ноги відсохли, коли брешу, бачив, як півень тягав у зубах півмісяця. Я погнався за ним, щоб одняти. Думка, бачите, була у мене, що тоді не треба було б світла купувати. Тільки він, клятий, знявся з землі та й полетів аж на небо й сів собі на другій половині місяця. От се так правда, бо сам бачив.

— Ну, се вже й ти брешеш, — кажуть українці. — Беріть, дядьки, й сього!

Помагайло став репетувати та від них подався до начальства, а люди за ним. Як почуло московське начальство, то аж за боки взялося: так регочеться, так регочеться, а далі й каже:

— Ну й ловко ж дурять наші хахлів! — а тоді знову до українців:

— Ну, сих не смійте чіпати, як хто і зачепить, то велике лихо тому буде. Зараз же випустіть обох!

Почухали, почухали люди потилиці, але що ж поробиш? Звісно, начальство: супроти нього й закону немає, що хоче, те й робить. Мусили випустити обох.

Тоді Брехайло з Помагайлом засміялися, обнялися собі любенько та й помандрували до другого села... От так і досі вони ходять по нашій великій Україні та, нічого не роблячи, брехнею своєю і ситі, й обуті, ще й гроші по кишенях бряжчать, і начальство їх любить і заступається раз-у-раз за них, а наші українці тільки потилиці чухають та й годі.

Чи не траплялися вони й вам, люди добрі? Ой, кому вони тільки не траплялися, любі земляченьки!